

// База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/329-19> (дата звернення: 01.04.2020).

3. Результати моніторингу функціонування ринку природного газу за II квартал 2019 року / Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг. URL: https://www.nerc.gov.ua/data/filearch/monitoryng/gas/2019/monitoryng_gaz_II-2019.pdf (дата звернення: 01.02.2020).

Шалімова К. В.

слухач Кіровоградської Малої академії наук учнівської молоді
(науковий керівник: **Сторожук О. В.**, кандидат економічних наук, доцент)
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ СПОРТУ ЯК ВАЖЛИВОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ІНСТИТУТУ

Спорт та фізична культура мають суттєвий вплив на всіх ланках суспільства та економіки, оскільки сприяють розвитку людини, а відповідно - забезпечують формування людського капіталу, що в кінцевому підсумку визначає розвиток всієї соціально-економічної системи.

Статистична інформація, яка б дозволяла оцінити рівень розвитку спорту та його вплив на соціально-економічний розвиток нашої країни та її регіонів, є обмеженою. В основному найбільш повно розкрито кількісні показники заняття спортом в звітах, які готуються Міністерством молоді та спорту України і розміщені на їх сайті.

Статистична інформація щодо економічних показників спорту відсутня, а статистичні збірники Державного комітету статистики України містять неповну інформацію щодо спорту, а в деяких загальних збірниках про Україну, зокрема, в ілюстрованих збірниках «Україна-2017» [1], «Україна у цифрах 2018» [7], інформація про спорт відсутня взагалі.

Аналіз видатків на фізичну культуру і спорт в зведеному бюджеті України та його складових, а також в складі такої групи видатків як видатки на духовний та фізичний розвиток дозволяє визначити, наскільки важливою держава розглядає дану сферу.

Якщо в 2012 році видатки зведеного бюджету України становили 492454,7 млн. грн., то в 2018 році – 1250189,5 млн. грн., тобто зросли в 2,5 рази [4; 5; 6]. Видатки ж на фізичну культуру і спорт зросли за цей же період з 3933,1 млн. грн. до 8509,3 млн. грн., тобто лише в 2,2 рази. Це спричинило зменшення питомої ваги видатків на фізичну культуру і спорт в загальному обсязі всіх видатків Зведеного бюджету: з 0,8% в 2012 році до 0,68% в 2018 році.

При цьому видатки на духовний і фізичний розвиток, до складу яких разом з видатками на культуру та мистецтво і засоби масової інформації включені видатки на фізичну культуру і спорт, зросли в 2,1 рази - з 13639,6 млн. грн. до 28993,1 млн. грн. В їх складі видатки на фізичну культуру і спорт займають стабільне (питома вага становила в 2012 році 28,8%, а в 2018 році – 29,3%), хоча і не перше місце.

Слід відмітити, що зросла роль місцевих бюджетів у фінансуванні видатків на фізичну культуру і спорт. Якщо в 2012 році розподіл між державним та місцевими бюджетами становив 50,3% та 49,7%, відповідно, то в 2018 році за рахунок коштів державного бюджету було профінансовано 33,7% загального обсягу видатків, а за рахунок коштів місцевих бюджетів – 66,3%. Суттєво зріс саме обсяг фінансування з місцевих бюджетів і в абсолютному розмірі – з 1953 млн. грн. до 5640 млн. грн., тобто в 2,9 рази. Обсяг фінансування з Державного бюджету зріс лише в 1,5 рази – з 1980 млн. грн. до 2869 млн. грн.

Головне протиріччя полягає в тому, що надання пріоритетності розвитку певних напрямів спорту та фізичної культури іноді входить в супереч з іншими напрямами розвитку економіки і особливо це стосується країн, що розвиваються. Спорт не є головним пріоритетом в державному бюджеті країн, ані основою системи освіти країн, що розвиваються. Переважна більшість країн третього світу в тій чи іншій мірі залежать в їх спортивній діяльності від іноземної допомоги, імпорту спортивного товару та обладнання, а також грошей від спонсорів [8].

Напрями активізації впливу спорту на розвиток соціально-економічних систем мають передбачати підвищення ролі спорту в цілому як важливого соціально-економічного інституту та всіх його видів на національному та регіональному рівнях шляхом врахування в усіх загальних та спеціальних національних програмах розвитку.

Так, Резолюцію Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» [3] було прийнято 25 вересня 2015 року. Вона оголошує новий план дій, орієнтований на виведення світу на траєкторію сталого та життєстійкого розвитку, що включає 17 цілей сталого розвитку (ЦСР) та 169 задач.

В резолюції, прийнятій Генеральною Асамблеєю ООН 25 вересня 2015 року, лише в п. 37 йде мова про спорт: «Важливим стимулом сталого розвитку також є спорт. Ми визнаємо зростання внеску спорту в справу розвитку та миру, тому що він сприяє толерантності та повазі, розширенню прав і можливостей жінок та молоді, окремих осіб і громад, а також сприяє досягненню цілей в сфері охорони здоров'я, освіти та соціальної інтеграції». анном, в жодній з цілей та в жодному із завдань далі показники, які б стосувалися спорту не зазначені, навіть в Цілі 3 «Забезпечення здорового способу життя та добробуту людей будь-якого віку».

Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна» [2] надає бачення орієнтирів досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку, які були затверджені на Саміті ООН зі сталого розвитку у 2015 році. Відповідно було розроблено національну систему Цілей Сталого Розвитку (86 завдань національного розвитку та 172 показники для їх моніторингу), що забезпечить міцну основу для подальшого планування розвитку України та моніторингу стану досягнення Цілей Сталого Розвитку.

В даному документі відсутнє жодне згадування про спорт та фізичну активність й культуру. Тому необхідно передбачити хоча б декілька показників, які б підтримували впровадження цілі, що стосується забезпечення здорового способу життя та добробуту, наприклад, питому вагу осіб, що займаються масовим спортом, рівень залучення людей з особливими потребами до занять спортом тощо.

Література

1. Збірник «Україна-2017» / Державна служба статистики. Київ, 2018. 34 с. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/07/zb_ukraina2017.pdf
2. Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна» URL: https://menr.gov.ua/files/docs/Національна%20доповідь%20ЦСР%20України_липень%202017%20ukr.pdf (дата звернення 15.01.2020).
3. Резолюція "Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року" (2015) URL: <http://sdg.org.ua/ua/resources-2/344-2030-2015> (дата звернення 15.01.2020).
4. Статистичний збірник «Бюджет України 2014». Київ, 2015. 308 с. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/f7ac719b6477833a77bb7e740ab463c7.pdf> (дата звернення 15.01.2020).
5. Статистичний збірник «Бюджет України 2015». Київ, 2016. 308 с. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/46c80cf4ed3eb9f795a6aeb9432c8ed1.pdf> (дата звернення 15.01.2020).
6. Статистичний збірник «Бюджет України 2018». Київ, 2017. 310 с. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/Budget%20of%20Ukraine%202018%20\(for%20web site\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/Budget%20of%20Ukraine%202018%20(for%20web%20site).pdf) (дата звернення 15.01.2020).
7. Україна у цифрах 2018. Статистичний збірник / Державна служба статистики. Київ, ТОВ «Видавництво «Консультант», 2019. 43 с. URL: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/2019/zb/07/Ukr_cifra_2018_u.pdf (дата звернення 15.01.2020).
8. Andreff, W. Sport in developing countries. URL: https://www.researchgate.net/publication/288138224_Sport_in_developing_countries (дата звернення 15.01.2020).